

Nr 289.

Af herr **Lindhagen**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t i fråga om
med sjukvård sysselsatta kvinnors arbetsförhållanden m. m.

Uti motionen nr 200 inom Andra kammaren vid 1910 års Riksdag ifrågasattes bland annat en reform af den administrativa makten i syfte, att den må byggas på folklig grund och vinna förutsättningar att kunna verka med insikt i samhällsfrågorna och intresse för de sociala missförhållandenas undanröjande.

Det ser ut, som vore det nästan en naturlag, att i hvarje inrättning, där kontroll saknas eller de lägsta tjänstegraderna ej hafva någon sammanslutning, utbildar sig en slentrian, som går ut jämväl öfver de sistnämndas mänskliga rättigheter.

Sjukhusen i landet af olika slag, såväl statens och kommunernas som enskildes, äro nog i mycket okontrollerade inrättningar, där svåra missförhållanden mångenstädes dölja sig. Ett exempel härpå erbjuder den underordnade kvinnliga personalens behandling å många sjukhus.

Sjuksköterskorna uppfattas i stort sedt som lefvande inventarier, ett slags oundgängliga arbetsmaskiner, som man sliter ut, så länge de fungera och sedan kastar bort.

Arbetstiden och nattvaket äro mångenstädes orimliga, och sällan frågar någon efter hvad sköterskorna mänskligt sedt kunna påläggas. Värst förfares det mångenstädes med sjuksköterskeeleverna, på hvilka man ofta tanklöst lägger arbetsbördor, som redan i början af deras bana knäcka dem för hela lifvet, och på samma gång understundom består dem sofplatser af den mest underhaltiga beskaffenhet. Ibland få de trots allt detta till och med betala för sig.

Man skulle ju tro, att man på ett sjukhus åtminstone kunde särskildt påräkna medkänsla för sjukdom. Men en sjuksköterska får icke gärna vara sjuk. Om hon klagat, visas ofta endast missnöjda miner, ja det

kan inträffa, att en sköterska får gå lång tid och bära på en svår inre sjukdom utan att hon ens blir underkastad läkarebesiktning.

Synnerligen brutalt är den sköterskas öde, som ådragit sig tuberkulos på någon tuberkulosafdelning, dit man sändt henne, eller eljest ådragit sig obotlig sjukdom under sjukvården. Man kastar oftast utan vidare bort den stackars varelsen, ut i nöd och fattigdom.

En gång för åtskillig tid sedan träffade jag händelsevis en klunga sköterskeelever. Jag frågade dem med största allvar, om icke läkarne på sjukhuset vårdade sig om dem, intresserade sig för deras förhållanden och tillsågo, att de ej oskäligen öfveranstängdes och i öfrigt hade det bra. En långvarig, stormande unison munterhet följde på denna tydligen naiva fråga. Det lär vara en allmän erfarenhet bland de underordnade sjuksköterskorna i landet, att de i läkarne endast ha att se halfgudar, som skola vördas och åtlydas, men mera sällan också medmänniskor, som vilja dem väl. Att den kvinnliga öfveruppsyningen öfver sjuksköterskorna både på sjukhus och platsanskaffningar företrädesvis förer mycket strama tyglar är likaledes ett känt och ofta öfverklagadt förhållande.

Den kvinnliga tjänstepersonal på sjukhusen, som ej utbildas till fackkunskap, har på visst sätt en friare ställning och kan taga arbete på annat håll. Men äfven denna personal kan blifva åsidosatt i angifna afseenden såsom jag jämväl från det hållet erfarit.

Hvad nu sagts om sköterskorna på sjukhus gäller i tillämpliga delar äfven om sköterskor, som genom platsanskaffningsanstalter anställas i privatvård. Det gäller ock om kvinnor, som på senare tider börjat anställas vid sjukhus och fattiginrättningar för gifvande af massage. Det har inträffat, att läkare här pålagt vida större massagearbete än skäligen bör äga rum och på andra håll tillämpats med påföljd, att den anställda inom kort fått hjärtlidande och blifvit oförmögen till vidare arbete.

Jag vet, att det stora arbetande folket, som beror af enskildes godtycke, har det ofta ännu svårare. Men det anses ju, och detta med rätta, att det allmänna måste börja med att föregå med goda exempel, hur de underordnade arbetarne böra behandlas. Längre har jag uppskjutit med att erinra om denna fråga och nu känner jag mig ej stå till svars med att dröja längre, ehuru jag ej hunnit anskaffa vidlyftigare utredning, hvilket ju ock är svårt för en enskild person. Mina uppgifter grunda sig emellertid på upplysningar under årens lopp från många trovärdiga håll.

Det hemställes alltså,

att Riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte:

1:o) verkställa en undersökning af sjuksköterskors, sjuksköterskeelevers och öfrig kvinnlig å sjukhusen i riket eller privatvård anställd personals arbetsförhållanden samt vidtaga de åtgärder till denna personals bästa, hvartill undersökningen kan gifva anledning;

2:o) taga i öfvervägande erforderliga åtgärder för att bereda understöd åt sjuksköterskor, sjuksköterskeelever eller andra medlemmar af förenämnda personal, hvilka genom smitta eller öfveransträngning i sitt arbete erhållit obotlig sjukdom.

Stockholm den 6 februari 1911.

Carl Lindhagen.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1911.
